

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Факультет логістики Кафедра менеджменту та військового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри менеджменту та
військового господарства кандидат
економічних наук, доцент

Майя ЧЕРКАШИНА

_____ 20__

СИЛАБУС

«БЮДЖЕТНА ТА ПОДАТКОВА СИСТЕМА»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	перший (бакалаврський)
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	254 Забезпечення військ (сил)

Розглянуто та ухвалено на засіданні
кафедри (предметно-методичної
комісії) №_____

Протокол від _____ 20__ р. №_____.

Прізвище, ім'я, по батькові	Шаповал Олена Анатоліївна
Науковий ступінь	кандидат педагогічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри менеджменту та військового господарства
Місце роботи	Національна академія Національної гвардії України
Адреса кафедри	м. Харків, майдан Захисників України, 3, ауд.1602
Контакти	kafedra_10@ukr.net
E-mail	olena.shapoval@ukr.net

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань: 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»	Цикл дисциплін, що формують професійну кваліфікацію
Блоків змістових модулів – 2	Спеціальність: 254 «Забезпечення військ (сил)» Спеціалізація: «Тилове забезпечення підрозділів НГУ»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 13		3-4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено		Семестр
Загальна кількість годин - 240		5-8-й
	Лекції	
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	22 год.
		Групові, практичні, семінарські
		96 год.
		Самостійна робота
		122 год.
		Індивідуальне завдання: не передбачено
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни: фінансова політика держави, бюджетна та податкова системи та їх вплив на суспільство.

Міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами:

Дисципліни, що забезпечують:

Економічна теорія

Забезпечувані дисципліни:

Економіка та управління військового господарства

Військове стажування

Кваліфікаційна робота

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета засвоєння дисципліни «Бюджетна та податкова система» - формування базових знань сутності фінансової політики держави, бюджетної та податкової системи та їх впливу на суспільство, набуття навичок практичного застосування отриманих знань у сфері управління фінансами військової частини.

Компетентності, які формує дисципліна

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у ході виконання завдань забезпечення військ (сил), вирішення яких, надасть можливість створити сприятливі умови для дій військ в різних умовах обстановки, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів військових та технічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

К07. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

К22. Здатність опановувати знання в інших галузях професійної діяльності, здійснювати пошук, аналізувати та надавати критичну оцінку інформації з різних джерел.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні:

Знати: сутність бюджетної системи, її елементи та принципи побудови; бюджетну класифікацію та її правове і організаційне призначення; сутність державного бюджету, його складові, значення в діяльності країни; основні напрями фінансової політики; економічну суть податків, їх види та функції.

Уміти: використовувати професійно-профільовані знання й уміння з дисципліни для складання кошторису бюджетної установи, своєчасних і повних розрахунків з податків та інших обов'язкових платежів в бюджет, а також для своєчасного і повного отримання бюджетних коштів для фінансування потреб військової частини; оцінювати методи та етапи бюджетного планування та

прогнозування, бюджетну програму і її складові, джерела формування доходів бюджету.

3. Зміст навчальної дисципліни (анотація навчальної дисципліни).

Сутність, призначення та роль бюджету держави. Бюджет як головний фінансовий план держави. Місцеві бюджети. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку, соціальний захист населення і соціальну сферу. Видатки бюджету на управління. Видатки бюджету на оборону. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування. Бюджетний процес.

Податки, податкова система і податкова політика. Організація фіскальної служби і податкової роботи. Податок на доходи фізичних осіб. Прибуткове оподаткування підприємств і організацій. Податок на додану вартість. Ресурсні платежі. Місцеві податки і збори.

4. Календарно-тематичний план вивчення дисципліни.

Назви розділів, тем, занять та навчальних питань	Кількість годин						
	Усього	У тому числі:					
		л	гр. з.	пр. з.	сем.	залік	с.р.

1	2	3	4	5	6	7	8
Блок змістових модулів 1. Бюджетна система							
Змістовий модуль 1. Сутність, призначення та роль бюджету держави							
Заняття 1. Сутність, призначення та роль бюджету держави 1. Бюджет як економічна категорія. 2. Функції бюджету та його роль в державі. 3. Бюджетна політика держави. 4. Бюджетний механізм.	2	2					
Заняття 2. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи 1. Основи бюджетного устрою держави. 2. Сутність та структура бюджетної системи. 3. Принципи організації бюджетної системи.	2		2				
Заняття 3. Сутність, призначення та роль бюджету держави. 1. Бюджет як економічна категорія. 2. Функції бюджету та його роль в державі. 3. Бюджетна політика держави. 4. Бюджетний механізм. 5. Основи бюджетного устрою держави. 6. Сутність та структура бюджетної системи. 7. Принципи організації бюджетної системи.	4				4		
Самостійне вивчення: 1. Необхідність централізації коштів у бюджеті держави.	6						6
Разом за змістовим модулем 1	14	2	2		4		6

1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 2. Бюджет як головний фінансовий план держави							
Заняття 1. Бюджет як головний фінансовий план держави. 1. Місце державного та місцевих бюджетів в системі фінансових планів України. 2. Призначення та структура бюджетної класифікації. 3. Сутність, принципи та методи бюджетного планування.	2	2					
Заняття 2. Державний бюджет України. 1. Призначення і роль Державного бюджету України. 2. Доходи Державного бюджету України. 3. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України.	4				4		
Самостійне вивчення: 1. Законодавче визначення бюджету держави як єдиного фонду грошових коштів. 2. Роль і місце бюджету у фінансово-кредитному механізмі. 3. Поточний бюджет і бюджет розвитку.	6						6
Разом за змістовим модулем 2	12	2			4		6
Змістовий модуль 3. Місцеві бюджети							
Заняття 1. Місцеві бюджети. 1. Місцеві бюджети як ланка бюджетної системи. 2. Доходи місцевих бюджетів України. 3. Видатки місцевих бюджетів України.	2	2					
Заняття 2. Бюджет як головний фінансовий план держави. 1. Місце державного та місцевих бюджетів в системі фінансових планів України. 2. Призначення та структура бюджетної класифікації.	4				4		

1	2	3	4	5	6	7	8
3. Сутність, принципи та методи бюджетного планування. 4. Призначення і роль Державного бюджету України. 5. Доходи Державного бюджету України. 6. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України.							
Заняття 3. Міжбюджетні відносини. 1. Сутність міжбюджетних відносин, їх характеристика та регулювання. 2. Види міжбюджетних трансфертів. 3. Вирівнювання платоспроможності місцевих бюджетів. 4. Міжбюджетні субвенції.	4		4				
Самостійне вивчення: 1. Переваги і недоліки бюджетної системи, побудованої на принципі єдності. 2. Поняття та характерні ознаки принципу автономності бюджетів, його забезпечення. 3. Засади розмежування видатків і доходів між окремими бюджетами. 4. Територіальний та відомчий підходи до розподілу видатків.	6						6
Разом за змістовим модулем 3	16	2	4		4		6
Змістовий модуль 4. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку, соціальний захист населення і соціальну сферу							
Заняття 1. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку, соціальний захист населення і соціальну сферу. 1. Видатки бюджету на розвиток економіки держави. 2. Бюджетне фінансування науки.	2	2					

1	2	3	4	5	6	7	8
3. Видатки бюджетів на соціальний захист. 4. Видатки бюджету на освіту. 5. Видатки бюджету на охорону здоров'я.							
Заняття 2. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науки. 1. Видатки бюджету на розвиток економіки держави. 2. Бюджетне фінансування науки.	4				4		
Заняття 3. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу. 1. Видатки бюджетів на соціальний захист. 2. Видатки бюджету на освіту. 3. Видатки бюджету на охорону здоров'я.	4				4		
Самостійне вивчення: 1. Економічна сутність, принципи організації системи видатків бюджету і ознаки її класифікації.	6						6
Разом за змістовим модулем 4	16	2			8		6
Змістовий модуль 5. Видатки бюджету на управління							
Заняття 1. Видатки бюджету на управління. 1. Характер і зміст видатків бюджету на державне управління. 2. Утримання органів законодавчої і виконавчої влади. 3. Порядок планування та фінансування видатків бюджету на управління.	2	2					

[illegible]

1	2	3	4	5	6	7	8
<p>Заняття 1. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.</p> <p>1. Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин.</p> <p>2. Державний борг, його структура.</p> <p>3. Внутрішній і зовнішній, поточний і капітальний державний борг.</p> <p>4. Обслуговування державного боргу та видатки бюджету на обслуговування.</p> <p>5. Управління державним боргом. Способи управління: конверсія, консолідація, уніфікація, відстрочка погашення, анулювання.</p>	4		4				
<p>Заняття 2. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.</p> <p>1. Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин.</p> <p>2. Державний борг, його структура.</p> <p>3. Внутрішній і зовнішній, поточний і капітальний державний борг.</p> <p>4. Обслуговування державного боргу та видатки бюджету на обслуговування.</p> <p>5. Управління державним боргом. Способи управління: конверсія, консолідація, уніфікація, відстрочка погашення, анулювання.</p>	4			4			
<p>Самостійне вивчення:</p> <p>1. Державні позики як основна форма державного кредиту.</p>	8						8
Разом за змістовим модулем 7	16		4	4			8

1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 8. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування							
Заняття 1. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування. 1. Бюджетний дефіцит як економічна категорія. 2. Причини виникнення, джерела покриття та наслідки бюджетного дефіциту. 3. Стан бюджету: рівновага доходів і видатків; бюджетний надлишок та дефіцит.	2		2				
Заняття 2. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування. 1. Бюджетний дефіцит як економічна категорія. 2. Причини виникнення, джерела покриття та наслідки бюджетного дефіциту. 3. Стан бюджету: рівновага доходів і видатків; бюджетний надлишок та дефіцит.	2				2		
Заняття 3. Вплив бюджетного дефіциту на стан економіки країни. 1. Види бюджетного дефіциту. Стійкий і тимчасовий дефіцит. 2. Фактичний, структурний і циклічний бюджетний дефіцит. 3. Методи оптимізації бюджетного дефіциту.	2		2				
Заняття 4. Вплив бюджетного дефіциту на стан економіки країни. 1. Види бюджетного дефіциту. Стійкий і тимчасовий дефіцит. 2. Фактичний, структурний і циклічний бюджетний дефіцит. 3. Методи оптимізації бюджетного дефіциту.	4				4		

1	2	3	4	5	6	7	8
Самостійне вивчення: 1. Профіцит бюджету.	10						10
Разом за змістовим модулем 8	20		4		6		10
Змістовий модуль 9. Бюджетний процес							
Заняття 1. Бюджетний процес 1. Складання, розгляд та затвердження проекту Державного та місцевих бюджетів України. 2. Виконання бюджету. 3. Складання і затвердження звіту про виконання бюджету.	2		2				
Заняття 2. Бюджетний процес 1. Складання, розгляд та затвердження проекту Державного та місцевих бюджетів України. 2. Виконання бюджету. 3. Складання і затвердження звіту про виконання бюджету. 4. Модульний контроль.	6				6		
Самостійне вивчення: 1. Бюджетна політика в країнах світу та використання зарубіжного досвіду в Україні.	10						10
Разом за змістовим модулем 9	18		2		6		10
Усього годин	116	10	20	4	36		46
Блок змістових модулів 2. Податкова система							
Змістовий модуль 10. Податки, податкова система і податкова політика							
Заняття 1. Сутність та види податків. 1. Сутність податків та їх функції. 2. Елементи системи оподаткування. 3. Класифікація податків.	2	2					
Заняття 2. Сутність та види податків.	6				6		

[illegible]

1	2	3	4	5	6	7	8
Заняття 1. Податок на доходи фізичних осіб. 1. Економічний зміст податку на доходи фізичних осіб. 2. Особливості оподаткування доходів, отриманих у вигляді заробітної плати.	2	2					
Заняття 2. Розрахунок податку на доходи фізичних осіб. 1. Нарахування податку на доходи, отримані у вигляді заробітної плати. 2. Особливості нарахування і оподаткування окремих видів доходів.	6			6			
Самостійне вивчення: 1. Розмір доходів, які не оподатковуються ПДФО. 2. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. 3. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи	4						4
Разом за змістовим модулем 12	12	2		6			4
Змістовий модуль 13. Прибуткове оподаткування підприємств і організацій							
Заняття 1. Прибуткове оподаткування підприємств і організацій. 1. Платники податку на прибуток та об'єкт оподаткування. Склад доходів і витрат підприємства. 2. Ставки податку на прибуток та податкові пільги.	4		4				
Заняття 2. Оподаткування підприємств і організацій податком на прибуток. 1. Розрахунок податку на прибуток підприємств. 2. Порядок складання податкової декларації з податку на прибуток.	4			4			

1	2	3	4	5	6	7	8
Самостійне вивчення: 1. Особливості оподаткування податком на прибуток неприбуткових установ та організацій. 2. Особливості оподаткування податком на прибуток нерезидентів. 3. Оподаткування операцій особливого виду.	4						4
Разом за змістовим модулем 13	12		4	4			4
Змістовий модуль 14. Податок на додану вартість							
Заняття 1. Податок на додану вартість. 1. Сутність податку на додану вартість. 2. Порядок обчислення і сплати податку на додану вартість.	2	2					
Заняття 2. Розрахунок податку на додану вартість. 1. Визначення термінів реєстрації платників податку. 2. Розрахунок ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету. 3. Заповнення податкової накладної та податкової декларації з ПДВ.	6			6			
Самостійне вивчення: 1. Акцизні склади. 2. Види митних ставок.	16						16
Разом за змістовим модулем 14	24	2		6			16
Змістовий модуль 15. Ресурсні платежі							
Заняття 1. Ресурсні платежі. 1. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин 2. Рентна плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин	2	2					
Заняття 2. Розрахунок ресурсних платежів, що підлягають	6		6				

1	2	3	4	5	6	7	8
сплаті до бюджету. 1. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин. 2. Рентна плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.							
Заняття 3. Розрахунок ресурсних. платежів, що підлягають сплаті до бюджету. 1. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України. 2. Рентна плата за спеціальне використання води.	6			6			
Самостійне вивчення: 1. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. 2. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів. 3. Відповідальність платників рентної плати.	8						8
Разом за змістовим модулем 15	22	2	6	6			8
Змістовий модуль 16. Місцеві податки і збори							
Заняття 1. Місцеві податки і збори. 1. Основні засади справляння місцевих податків і зборів. 2. Єдиний податок. 3. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.	2	2					
Заняття 2. Розрахунок єдиного податку. 1. Порядок обчислення та сплати єдиного податку.	4		4				

1	2	3	4	5	6	7	8
2. Порядок заповнення та подання податкової декларації з єдиного податку.							
Заняття 3. Місцеві податки і збори. 1. Транспортний податок. 2. Плата за землю.	4		4				
Заняття 4. Розрахунок місцевих податків і зборів. 1. Розрахунок податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. 2. Розрахунок плати за землю. 3. Модульний контроль.	6			6			
Самостійне вивчення: 1. Туристичний збір. 2. Збір за місця для паркування транспортних засобів.	8						8
Разом за змістовим модулем 16	24	2	8	6			8
Усього годин	116	12	18	28	12		46
Залік	8					4	4
Усього за дисципліну	240	22	38	32	48	4	96

5. Самостійна робота.

Перелік тем, які здобувач повинен вивчити самостійно (з рекомендованою літературою).

1. Необхідність централізації коштів у бюджеті держави.
2. Законодавче визначення бюджету держави як єдиного фонду грошових коштів.
3. Роль і місце бюджету у фінансово-кредитному механізмі.
4. Поточний бюджет і бюджет розвитку.
5. Переваги і недоліки бюджетної системи, побудованої на принципі єдності.
6. Поняття та характерні ознаки принципу автономності бюджетів, його забезпечення.
7. Засади розмежування видатків і доходів між окремими бюджетами.
8. Територіальний та відомчий підходи до розподілу видатків.
9. Економічна сутність, принципи організації системи видатків бюджету і ознаки її класифікації.
10. Чинники державного кредиту.
11. Державні позики як основна форма державного кредиту.
12. Профіцит бюджету.
13. Бюджетна політика в країнах світу та використання зарубіжного досвіду в Україні.
14. Податкова система. Наукові основи побудови податкової системи.
15. Податкова політика держави та її напрямки.
16. Структура органів фіскальної служби.
17. Етапи створення Державної фіскальної служби України.
18. Розмір доходів, які не оподатковуються ПДФО.
19. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету.
20. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи.
21. Особливості оподаткування податком на прибуток неприбуткових установ та організацій.
22. Особливості оподаткування податком на прибуток нерезидентів.
23. Оподаткування операцій особливого виду.
24. Акцизні склади.
25. Види митних ставок.
26. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України.
27. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів.
28. Відповідальність платників рентної плати.
29. Туристичний збір.
30. Збір за місця для паркування транспортних засобів.

Вказівки до самостійної роботи.

При відпрацюванні питань, що виносяться на самостійну роботу, суб'єкти навчання мають змогу і повинні використовувати у повній мірі можливості системи дистанційного навчання (доступ до ресурсу: sdn.ivc.com) і матеріали з мережі Internet.

Зміст самостійної роботи для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання:

Зміст і сенс самостійної роботи здобувачів полягає у засвоєнні методів та прийомів технології учіння, які включають питання організації робочого часу, психофізіології розумової праці тощо, спрямовані на підвищення ефективності наукових досліджень у визначеній предметній галузі

6. Політика курсу та оцінювання.

- Курс передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.
- Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними.

7. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань слухачів (курсантів, студентів) в Національній академії Національної гвардії України».

ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах модулів. Оцінюються і завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи. Протягом вивчення дисципліни здійснюється самоконтроль.

Загальні критерії оцінок:

“відмінно” – Здобувач вищої освіти виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.

“добре” – Здобувач вищої освіти виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння

легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.

“задовільно” – Здобувач вищої освіти виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно.

“незадовільно” – Здобувач вищої освіти не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.

РУБІЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ (МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ)

Відбувається вигляді письмових робіт в кінці вивчення блоків змістових модулів, а також

- Індивідуальна презентація за тематикою самостійного вивчення дисципліни відповідного блоку змістових модулів (5 хвилин, зі слайдами)

Під час модульного контролю оцінюються такі компоненти:

- Слайди до презентації
- Повнота розкриття теми
- Якість інформації
- Самостійність та креативність

Критерії оцінки до кожного проекту надаються окремо

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Метою диференційованого заліку є контроль сформованості практичних навичок та професійних компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків. Диференційований залік проходить у формі співбесіди. Максимальна кількість балів – 100 балів.

8. Рекомендована література.

Базова

1. Бюджетна система: навч. посіб. / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: Видавництво Бартенєва, 2016. – 392 с.
2. Бюджетна система: навч. посіб. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська. – Харків: Видавець Іванченко І. С., 2015. – 284 с.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Золотько, І.А. Податкова система [Текст]: Навч. посібник. / І.А. Золотько. – К.: КНЕУ, 2005. — 204 с.

Допоміжна

- 5.Бюджетна складова реалізації домінантних напрямів суспільного розвитку: монографія / Л.В. Лисяк, О.В. Гриценко, С.В. Качула, К.М. Роменська та ін.; за наук. ред. д.е.н., проф. Л.В.Лисяк. - Дніпропетровськ: ДДФА, 2015. – 396 с.
- 6.Бюджетний менеджмент: навч. посіб. / І. М. Титарчук, Ю. В. Негода. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. – 306 с.
- 7.Бюджетний кодекс України : Закон України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show /2456-17 /stru#Stru>.
- 8.Про бухгалтерській облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
- 9.Податкова система України [Текст] : Підручник /В.М. Федосов, В.М. Опарін, Г.О. П'ятаченко та ін.; за ред. В.М. Федосова. – К.: Либідь, 2004. – 464 с.